

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему:

«Організація та реалізація заходів медичного, біологічного та психологічного захисту, санітарного та епідемічного забезпечення населення»

слухача з короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту

за категорією: «Завідувачі (заступники завідувачів), викладачі обласних та міст курсів удосконалення керівних кадрів навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту»

заступник завідувача обласних та м. Чернігова курсів удосконалення керівних кадрів 2 категорії НМЦ ЦЗ та БЖД Чернігівської області

БУЧКО ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ

Перевірив:

Д. Держ. упр.

(досада, вчений ступінь (звання), прізвище, ініціали)

професор

Терент'єв А.В.

КИЇВ 2017

Зміст

Вступ	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	
1.1. Організація медичного захисту населення.....	4
1.2. Біологічний захист населення, тварин і рослин.....	6
1.3. Психологічний захист населення.....	8
1.4. Санітарне та епідемічне благополуччя населення.....	10
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО, БІОЛОГІЧНОГО І ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНОГО ТА ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ	
2.1. Організація та реалізація заходів захисту центральними органами виконавчої влади.....	12
2.2. Організація та реалізація заходів захисту працівників на підприємствах, установах і організаціях.....	18
Висновки	22
Список використаної літератури	23

Вступ

Одним з основних завдань цивільного захисту України є захист населення у разі виникнення надзвичайної ситуації. Заходи захисту здійснюються центральними органами виконавчої влади структурними підрозділами у їх складі, що безпосередньо відповідають за захист населення, адміністраціями підприємств, установ і організацій.

Навіть в умовах мирного часу можуть виникати осередки, масового ураження надзвичайного характеру, котрі призводять до порушення нормальної діяльності населення, загибелі людей, руйнування та знищення матеріальних цінностей.

Актуальність проблеми природно-техногенної безпеки населення і території обумовлена тенденціями зростання втрат людей і шкоди територіям в результаті небезпечних природних явищ і катастроф. Ризик надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру постійно зростає.

Об'єктом випускної роботи є заходи захисту населення в надзвичайних ситуаціях, а предметом є організація та реалізація заходів захисту населення.

Мета випускної роботи полягає в аналізі заходів медичного, біологічного та психологічного захисту, санітарного та епідемічного забезпечення населення.

Відповідно до зазначеної мети виникає необхідність вирішення таких завдань:

- розглянути медичний захист населення;
- розкрити сутність біологічного захисту населення, тварин і рослин;
- проаналізувати психологічний захист населення;
- охарактеризувати санітарне та епідемічне благополуччя населення;
- вивчити специфіку організації та реалізації заходів захисту.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

1.1. Організація медичного захисту населення

Серед способів захисту населення у НС особливе місце займає медичний захист. Виходячи з досвіду, надзвичайні ситуації, як правило, призводять до масової загибелі людей та їх ураження. Для зменшення ступеня ураження необхідна приймати невідкладні заходи щодо надання медичної допомоги потерпілим [1, с. 4].

Медичний захист – це заходи, спрямовані на запобігання або зменшення ступеня ураження людей завдяки своєчасному застосуванню медичних препаратів, наданню медичної допомоги постраждалим і їх лікуванню та психологічному відновленню, забезпеченню нормального епідемічного стану в зонах НС, контролю за станом довкілля, санітарно - гігієнічною та епідемічною ситуацією. Медичний захист може бути здійснений на належному рівні за умови завчасного створення та підготовки спеціальних медичних формувань, накопичення медичних засобів захисту, медичного та спеціального майна та техніки, планування і використання наявних сил та засобів, закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності та господарювання [2].

Медичний захист і забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення включає:

- 1) надання медичної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій, рятувальникам та іншим особам, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, проведення їх медико-психологічної реабілітації. Медична допомога населенню забезпечується службою медицини катастроф, керівництво якою здійснює центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;

- 2) планування і використання сил та засобів закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності;
- 3) своєчасне застосування профілактичних медичних препаратів та своєчасне проведення санітарно-протиепідемічних заходів;
- 4) контроль за якістю та безпекою харчових продуктів і продовольчої сировини, питної води та джерелами водопостачання;
- 5) завчасне створення і підготовку спеціальних медичних формувань;
- 6) утворення в умовах надзвичайних ситуацій необхідної кількості додаткових тимчасових мобільних медичних підрозділів або залучення додаткових закладів охорони здоров'я;
- 7) накопичення медичного та спеціального майна і техніки;
- 8) підготовку та перепідготовку медичних працівників з надання екстреної медичної допомоги;
- 9) навчання населення способам надання домедичної допомоги та правилам дотримання особистої гігієни;
- 10) здійснення заходів з метою недопущення негативного впливу на здоров'я населення шкідливих факторів навколишнього природного середовища та наслідків надзвичайних ситуацій, а також умов для виникнення і поширення інфекційних захворювань;
- 11) проведення моніторингу стану навколишнього природного середовища, санітарно-гігієнічної та епідемічної ситуації;
- 12) санітарну охорону територій та суб'єктів господарювання в зоні надзвичайної ситуації;
- 13) здійснення інших заходів, пов'язаних з медичним захистом населення, залежно від ситуації, що склалася.

Здійснення заходів медичного захисту населення покладається на суб'єктів забезпечення цивільного захисту.

Для проведення медико-психологічної реабілітації постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій, рятувальників та інших осіб, які залучалися до виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння

пожеж, при санаторно-курортних закладах незалежно від форми власності утворюються центри медико-психологічної реабілітації [8, ст. 36].

Важливу роль у реалізації медичних заходів відіграє Державна служба медицини катастроф, що складається з медичних сил і засобів та лікувальних закладів центрального і територіального рівнів незалежно від виду діяльності і галузевої приналежності.

До медичних формувань Державної служби медицини катастроф належать:

- мобільні госпіталі (багатопрофільні чи однопрофільні);
- мобільні загони;
- медичні бригади постійної готовності першої черги (бригади швидкої медичної допомоги);
- спеціалізовані медичні бригади постійної готовності другої черги;
- санітарно-епідеміологічні загони для проведення санітарно-гігієнічних та протиепідемічних заходів;
- спеціалізовані протиепідемічні бригади [10, с. 149].

1.2. Біологічний захист населення, тварин і рослин

Головною метою захисту населення і територій під час надзвичайних ситуацій є забезпечення реалізації державної політики у сфері запобігання і ліквідації їх наслідків, зменшення руйнівних наслідків терористичних актів та воєнних дій.

Біологічний захист передбачає своєчасне виявлення факторів біологічного зараження та проведення комплексу адміністративно-господарських, режиму обмежувальних і спеціальних протиепідемічних та медичних заходів.

Біологічний захист населення, тварин і рослин включає:

- 1) своєчасне виявлення чинників та осередку біологічного зараження, його локалізацію і ліквідацію;
- 2) прогнозування масштабів і наслідків біологічного зараження, розроблення та запровадження своєчасних протиепідемічних, профілактичних, протиепізоотичних, протиепіфітотичних і лікувальних заходів;
- 3) проведення екстреної неспецифічної та специфічної профілактики біологічного зараження населення;
- 4) своєчасне застосування засобів індивідуального та колективного захисту;
- 5) запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів, обсервації та карантину;
- 6) здійснення дезінфекційних заходів в осередку зараження, знезараження суб'єктів господарювання, тварин та санітарної обробки населення;
- 7) надання екстреної медичної допомоги ураженим біологічними патогенними агентами;
- 8) інші заходи біологічного захисту залежно від ситуації, що склалася.

Біологічний захист населення, тварин і рослин додатково включає встановлення протиепідемічного, протиепізоотичного та протиепіфітотичного режимів та їх дотримання суб'єктами господарювання, закладами охорони здоров'я та населенням.

Здійснення заходів біологічного захисту покладається на суб'єктів забезпечення цивільного захисту [8, ст. 37].

Медичний захист проводиться для зменшення ступеня ураження людей, своєчасного надання допомоги постраждалим та їх лікування, забезпечення епідемічного благополуччя в районах надзвичайних ситуацій.

Біологічний захист включає своєчасне виявлення чинників біологічного зараження, їх характеру і масштабів, проведення комплексу адміністративно-господарських, режимно-обмежувальних і спеціальних протиепідемічних та медичних заходів.

Державний нагляд і контроль організовується з метою перевірення повноти і якості заходів щодо запобігання надзвичайних ситуацій, забезпечення готовності органів управління, сил і засобів системи захисту населення і територій, посадових осіб до дій у разі виникнення цих ситуацій [2, с. 106].

1.3. Психологічний захист населення

Психологія екстремальних ситуацій – це зовсім новий науковий напрямок роботи, що потребує постійного поглиблення знань та узагальнення раціонального практичного досвіду.

Враховуючи важкий психологічний стан людей, що опинилися у складних життєвих обставинах, було прийнято рішення створити для них спеціальні пункти психологічної допомоги.

Психологічна допомога – це галузь практичного використання психології, що орієнтована на підвищення соціально-психологічної компетенції людей і використовується у ситуаціях подолання різного роду психологічних труднощів.

Метою надання психологічної допомоги є:

1. Відновлення психологічних і фізіологічних ресурсів організму людини у будь-яких випадках втоми;
2. Зниження рівня психоемоційної напруги;
3. Зниження негативного емоційного рівня сприйняття подій, які пережили люди в екстремальних ситуаціях;
4. Зняття актуальності наслідків стресової ситуації;
5. Навчання прийомам психічної саморегуляції організму;
6. Впливу на мотивацію поведінки;
7. Підвищення працездатності;
8. Позбавлення від психічного стану «душевної кризи»;

9. Позбавлення відчуженості, почуття образи, самотності;
10. Попередження розвитку посттравматичних розладів;
11. Профілактики невротичних реакцій та специфічних, паталогічних змін особистості;
12. Регуляції морального й психологічного стану;
13. Розвитку здібностей керувати власними психічними процесами;
14. Стабілізації психоемоційного стану [9, с. 8-9].

Для проведення медико-психологічної реабілітації осіб при санаторно-курортних закладах незалежно від форми власності утворюються центри медико-психологічної реабілітації. Перелік санаторно-курортних закладів, в яких утворюються центри медико-психологічної реабілітації, затверджується спільним актом центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, та центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Заходи психологічного захисту населення спрямовуються на зменшення та нейтралізацію негативних психічних станів і реакцій серед населення у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій і включають:

- планування діяльності, пов'язаної з психологічним захистом;
- своєчасне застосування ліцензованих та дозволених до застосування в Україні інформаційних, психопрофілактичних і психокорекційних методів впливу на особистість;
- виявлення за допомогою психологічних методів чинників, які сприяють виникненню соціально-психологічної напруженості;
- використання сучасних психологічних технологій для нейтралізації негативного впливу чинників надзвичайних ситуацій на населення;
- здійснення інших заходів психологічного захисту залежно від ситуації, що склалася.

Організація та здійснення заходів психологічного захисту населення покладаються на центральний орган виконавчої влади, який забезпечує

формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту [8, ст. 38].

При роботі з людьми, що мали відношення (пряме чи опосередковане) до надзвичайної ситуації, проводиться так звана немедична психотерапія – комплекс засобів та методів роботи з практично здоровими людьми, які опинилися у ситуації життєвої кризи та потребують певної психологічної допомоги.

Мета її проведення:

- емоційне відреагування (зняття стресу);
- розробка нових життєвих смислів;
- зживання емоційних травм;
- вирішення конфліктів;
- подолання кризи.

За статистикою, після різного роду надзвичайних ситуацій різко збільшується кількість невротичних зривів, депресивних станів, сімейних розлучень, і, навіть, самогубств серед людей, які не були причетні особисто до бойових дій і не проживали у зоні конфлікту. Саме таким постраждалим потрібна психологічна допомога в першу чергу.

1.4. Санітарне та епідемічне благополуччя населення

Глибоке порушення природної екологічної рівноваги та напружений стан взаємин між людиною і природою, що пов'язане з невідповідністю виробничих сил та виробничих відносин в людському суспільстві ресурсним можливостям біосфери, називають екологічною кризою.

В Україні розрізняють дві категорії регіональних несприятливих екологічних ситуацій: екологічна катастрофа, в результаті якої гине велика кількість живих організмів і веде до економічних збитків, та екологічна

небезпека, при якій з'являються ознаки несприятливих змін, що ставлять під загрозу здоров'я людини, стан виробничих об'єктів та господарську діяльність [7, с. 7].

Санітарно-епідемічне благополуччя територій і населених пунктів забезпечується системою державних стимулів та регуляторів, спрямованих на суворе дотримання санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних правил та норм, комплексом спеціальних санітарно-гігієнічних і санітарно-протиепідемічних заходів та організацією державного санітарного нагляду.

Систему державної санітарно-епідеміологічної служби України становлять:

- центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення;

- відповідні установи, заклади, частини і підрозділи центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Державного управління справами, Служби безпеки України;

- державні наукові установи санітарно-епідеміологічного профілю.

В Україні встановлюються єдині санітарно-гігієнічні вимоги до:

- планування і забудови населених пунктів;
- будівництва і експлуатації промислових та інших об'єктів;
- очистки і знешкодження промислових та комунально-побутових викидів, відходів і покидьків;

- утримання та використання жилих, виробничих і службових приміщень та територій, на яких вони розташовані;

- організації харчування і водопостачання населення;

- виробництва, застосування, зберігання, транспортування та захоронення радіоактивних, отруйних і сильнодіючих речовин.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО, БІОЛОГІЧНОГО І ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНІТАРНОГО ТА ЕПІДЕМІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ

2.1. Організація та реалізація заходів захисту центральними органами виконавчої влади

Діяльність органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, підприємств, установ і організацій щодо реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення регламентуються нормативно - правовими актами, основними є:

1. Кодекс цивільного захисту України;
2. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»;
3. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб»;
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;
5. Закон України «Про екстрену медичну допомогу»;
6. Закону України «Про ветеринарну медицину»;
7. Закону України «Про захист рослин» [11, с. 8-9].

Реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я забезпечують:

- центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я (МОЗ України);
- інші центральні органи виконавчої влади, які реалізують державну політику у сферах санітарного та епідемічного благополуччя населення, контролю якості та безпеки лікарських засобів, протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших соціально небезпечних захворювань.

Організаційно-правові засади забезпечення громадян України та інших осіб, які перебувають на її території, екстреною медичною допомогою, у тому числі під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, та

засади створення, функціонування і розвитку системи екстреної медичної допомоги визначаються Законом України «Про екстрену медичну допомогу».

Відповідно до цього Закону МОЗ України:

- забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері надання екстреної медичної допомоги;
- визначає пріоритетні напрями розвитку системи екстреної медичної допомоги;
- забезпечує нормативно-правове регулювання діяльності системи екстреної медичної допомоги та надання екстреної медичної допомоги відповідно до законодавства;
- узагальнює практику застосування законодавства у сфері надання екстреної медичної допомоги, розробляє пропозиції щодо його вдосконалення та внесення в установленому порядку проектів відповідних нормативно-правових актів;
- погоджує щорічні регіональні плани функціонування та розвитку системи екстреної медичної допомоги в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі;
- визначає єдині вимоги та критерії до закладів охорони здоров'я системи екстреної медичної допомоги та їх структурних одиниць, а також до закладів охорони здоров'я, які можуть бути залучені до надання екстреної медичної допомоги у разі виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків, здійснює контроль за їх дотриманням;
- затверджує примірні штатні розклади і таблиці оснащення закладів охорони здоров'я системи екстреної медичної допомоги та їх структурних одиниць;
- визначає єдині кваліфікаційні вимоги до медичних та інших працівників закладів охорони здоров'я системи екстреної медичної допомоги та їх структурних одиниць;

- формує і розміщує державне замовлення на підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації медичних працівників для потреб системи екстреної медичної допомоги;
- організовує наукове забезпечення функціонування системи екстреної медичної допомоги;
- затверджує клінічні протоколи і стандарти екстреної медичної допомоги, здійснює контроль за їх дотриманням;
- налагоджує міжнародне співробітництво та вивчає світовий досвід щодо організації та надання екстреної медичної допомоги;
- встановлює порядок проведення епідеміологічного обстеження (розслідування) епідемій та спалахів інфекційних хвороб;
- здійснює інші функції та повноваження, визначені цим Законом та іншими актами законодавства [4].

Рішення МОЗ України, прийняті в межах його повноважень, обов'язкові для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами та місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності та громадянами.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, щодо захисту населення від інфекційних хвороб:

- затверджує санітарно-протиепідемічні правила і норми, методи обстеження та лікування хворих, діагностики та профілактики інфекційних хвороб, інші нормативно-правові акти;
- встановлює методи випробувань дезінфекційних засобів, контролю за їх відповідністю вимогам стандартів, інших нормативних документів, регламентує застосування таких методів;

- вносить на розгляд Кабінету Міністрів України пропозиції, спрямовані на профілактику та зниження рівня інфекційних хвороб, на поліпшення епідемічної ситуації в Україні;

- встановлює допустимі рівні забруднення мікроорганізмами та іншими біологічними чинниками харчових продуктів і продовольчої сировини, води, ґрунту, інших об'єктів середовища життєдіяльності людини;

- вирішує інші питання у межах повноважень, визначених законом.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, щодо захисту населення від інфекційних хвороб:

- здійснює відповідно до законодавства державну реєстрацію медичних імунобіологічних препаратів;

- бере участь у формуванні державних замовлень на виробництво лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів та дезінфекційних засобів, необхідних для здійснення профілактичних і протиепідемічних заходів, а також на підготовку фахівців із профілактики та лікування інфекційних хвороб;

- забезпечує створення, зберігання та своєчасне оновлення необхідного запасу лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів, дезінфекційних засобів тощо на випадок епідемії;

- вирішує інші питання у межах повноважень, визначених законом.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, за поданням головного державного санітарного лікаря України порушує перед Кабінетом Міністрів України питання про встановлення карантину.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади в межах своєї компетенції розробляють програми і прогнози в сфері охорони здоров'я, визначають єдині науково обґрунтовані державні стандарти, критерії та вимоги, що мають сприяти охороні здоров'я населення, формують і розміщують державні замовлення з метою матеріально-технічного забезпечення сфери,

здійснюють державний контроль і нагляд та іншу виконавчо-розпорядчу діяльність в сфері охорони здоров'я.

На центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, покладаються функції з державного санітарно епідеміологічного нагляду на відповідних територіях, транспорті [10, 154-155].

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, щодо захисту населення від інфекційних хвороб:

- розробляє санітарні норми, методи профілактики інфекційних хвороб, інші нормативно - правові акти;
- здійснює нагляд за додержанням підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності та громадянами законодавства у сфері захисту населення від інфекційних хвороб, контролює виконання вимог санітарно - протиепідемічних правил і норм;
- здійснює епідеміологічний нагляд за побічною дією імунобіологічних препаратів та їх епідеміологічною ефективністю;
- веде державний облік інфекційних хвороб;
- координує проведення закладами охорони здоров'я, органами державної санітарно - епідеміологічної служби, науково-дослідними установами, що належать до сфери його управління, заходів, спрямованих на санітарну охорону території України;
- аналізує і прогнозує епідемічну ситуацію в Україні та в окремих регіонах, розробляє та подає в установленому порядку обґрунтовані пропозиції, спрямовані на профілактику та зниження рівня інфекційних хвороб, на поліпшення епідемічної ситуації;
- організовує проведення наукових досліджень, спрямованих на зниження рівня інфекційних хвороб, поліпшення епідемічної ситуації, підвищення ефективності протиепідемічних заходів;

- забезпечує створення, зберігання та своєчасне оновлення необхідного запасу дезінфекційних засобів на випадок епідемій;

- здійснює міжвідомчу координацію та забезпечує взаємодію з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади у сфері захисту населення від інфекційних хвороб;

- погоджує проекти рішень, якими встановлюється порядок проведення профілактичних і протиепідемічних заходів;

- погоджує порядок проведення профілактичних і протиепідемічних заходів у межах підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку, захисту державного кордону, виконання кримінальних покарань, Службі безпеки України, територій, об'єктів, частин і підрозділів;

- організовує та координує роботи з проведення гігієнічного навчання населення з питань запобігання виникненню та поширенню інфекційних хвороб, а також забезпечує медичні служби міністерств, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, органи державної санітарно-епідеміологічної служби періодичною інформацією про епідемічну ситуацію в Україні та у світі, щорічно інформує їх про прийняті санітарно-протиепідемічні правила та інші нормативно-правові акти у сфері захисту населення від інфекційних хвороб;

- вирішує інші питання у межах повноважень, визначених законом.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, провадить свою діяльність разом з іншими центральними органами виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування [10, с. 157].

2.2. Організація та реалізація заходів захисту працівників на підприємствах, установах і організаціях

Організація та реалізація заходів медичного, біологічного і психологічного захисту, санітарного та епідемічного благополуччя працівників на підприємствах, установах і організаціях здійснюється в загальній системі заходів цивільного захисту.

На підприємствах, установах і організаціях наданням медичної допомоги займаються відомчі медичні підрозділи та служба медицини катастроф, яка є спеціальною організацією в системі охорони здоров'я і призначена для медичного забезпечення населення, яке постраждало внаслідок стихійного лиха, аварій та катастроф, і виконує наступні основні завдання:

- своєчасне надання постраждалому населенню усіх видів медичної допомоги та лікування постраждалих з метою їх повного одужання;
- попередження виникнення і розповсюдження серед населення масових інфекційних захворювань;
- забезпечення санітарного благополуччя населення та виключення несприятливих санітарних наслідків виробничих аварій, стихійних лих тощо.

Ці завдання органи охорони здоров'я та медичні служби вирішують шляхом проведення комплексу організаційних, лікувально-профілактичних, лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів [11].

Заходи психологічного захисту працівників та населення спрямовуються на зменшення та нейтралізацію негативних психічних станів і реакцій серед населення у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій і здійснюються відповідним підрозділом ДСНС України.

Відповідно до статті 7 закону України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» підприємства, установи і організації зобов'язані:

– за пропозиціями посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби розробляти і здійснювати санітарні та протиепідемічні заходи;

– у випадках, передбачених санітарними нормами, забезпечувати лабораторний контроль за виконанням вимог цих норм щодо безпеки використання (зберігання, транспортування тощо) шкідливих для здоров'я речовин та матеріалів, утворюваних внаслідок їх діяльності викидів, скидів, відходів та факторів, а також готової продукції;

– на вимогу посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби надавати безоплатно зразки використовуваних сировини і матеріалів, а також продукції, що випускається чи реалізується, для проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи;

– виконувати розпорядження і вказівки посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби при здійсненні ними державного санітарно-епідеміологічного нагляду;

– усувати за поданням відповідних посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби від роботи, навчання, відвідування дошкільних закладів осіб, які є носіями збудників інфекційних захворювань, хворих на небезпечні для оточуючих інфекційні хвороби, або осіб, які були в контакті з такими хворими, з виплатою у встановленому порядку допомоги з соціального страхування, а також осіб, які ухиляються від обов'язкового медичного огляду або щеплення проти інфекцій, перелік яких встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

– негайно інформувати органи державної санітарно-епідеміологічної служби про надзвичайні події і ситуації, що становлять загрозу здоров'ю населення, санітарному та епідемічному благополуччю;

– відшкодовувати у встановленому порядку працівникам і громадянам шкоду, завдану їх здоров'ю внаслідок порушення санітарного законодавства [5].

Власники підприємств, установ і організацій та уповноважені ними органи зобов'язані забезпечувати їх необхідними для розробки та здійснення

санітарних та протиепідемічних (профілактичних) заходів санітарними нормами.

Керівники підприємств, установ та організацій зобов'язані забезпечувати своєчасне проведення масових профілактичних щеплень, дезінфекційних, дезінсекційних, дератизаційних, інших необхідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Профілактичні дезінфекційні заходи проводяться органами державної санітарно-епідеміологічної служби, а також суб'єктами підприємницької діяльності на підставі відповідних договорів з підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності.

Підприємства, установи, організації, власники та адміністрація навчально-виховних закладів і громадяни, які організують або здійснюють навчальні та виховні процеси, зобов'язані забезпечити для цього умови, що відповідають вимогам санітарних норм, здійснювати заходи, спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я, гігієнічне виховання відповідних груп населення.

Відповідно до статті 18 закону України «Про захист рослин» підприємства, установи та організації усіх форм власності у сфері захисту рослин мають право:

- отримувати в установленому порядку повну та достовірну інформацію про появу, поширення, розвиток шкідливих організмів та їх шкодочинність;
- брати участь у розробці та обговоренні проектів цільових програм захисту рослин, вносити пропозиції з цих питань до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин;
- на відшкодування збитків, завданих їм внаслідок порушення законодавства про захист рослин.

Суб'єкти господарювання усіх форм власності у сфері захисту рослин зобов'язані:

- проводити систематичні обстеження угідь, посівів, насаджень, продукції рослинного походження, сховищ тощо і в разі виявлення поширення

шкідливих організмів інформувати про це центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин;

- додержувати технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення;

- допускати до робіт, пов'язаних із транспортуванням, зберіганням, застосуванням засобів захисту рослин, їх торгівлею, лише осіб, які пройшли спеціальну підготовку та мають на те відповідне посвідчення і допуск, що видаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері захисту рослин, щороку;

- своєчасно проводити комплекс профілактичних і винищувальних заходів щодо боротьби з шкідниками, хворобами і бур'янами;

- виконувати регламенти зберігання, транспортування та застосування засобів захисту рослин;

- використовувати відповідну техніку, обладнання та засоби громадської і особистої безпеки;

- відшкодовувати підприємствам, установам, організаціям усіх форм власності та громадянам завдані їм збитки в установленому законодавством порядку;

- сприяти державним фітосанітарним інспекторам у виконанні покладених на них обов'язків [6].

Висновки

Практика і досвід надзвичайних ситуацій, які трапились на території України та в інших країнах світу, свідчить про те, що там, де керівний, управлінський склад і населення проявили психологічну стійкість, згуртованість, вміння прийняти правильне рішення в екстремальній ситуації, не допустили паніки, там завжди було менше жертв та значних матеріальних збитків. А для цього потрібно систематично працювати над формуванням стійкості психіки людини, психологічної готовності до дій в екстремальних ситуаціях.

Основними завданнями захисту населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру є:

- здійснення комплексу заходів щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру;
- забезпечення готовності і контролю за станом готовності до дій і взаємодії органів управління в цій сфері, сил і засобів, призначених для запобігання надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру і реагування на них.

Для надання безкоштовної медичної допомоги потерпілим від надзвичайної ситуації техногенного і природного характеру громадянам, рятувальникам і особам, які беруть участь у ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, діє Державна служба медицини катастроф як особливий вид державних аварійно-рятувальних служб.

Список використаних джерел:

1. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник/ Юрій Скобло, Валентин Цапко, Дмитро Мазоренко, Леонід Тіщенко,; Ред. В. Г. Цапко. - 4-те вид., перероб. і доп.. - К.: Знання, 2006. - 397 с.
2. Геврик Є. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів/ Євген Геврик,; Мін-во освіти і науки України. - К.: Ельга-Н: КНТ, 2007. - 382 с.
3. Джигирей В.С., Житецький В.Ц. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. – Львів, 2000.
4. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від від 05.07.2012 № 5081-VI.
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 № 4004-XII.
6. Закон України «Про захист рослин» від 14.10.1998 № 180-XIV.
7. Злобін Ю. А. Основи екології. – К.: Вид. “Лібра”. – ТОВ. – 1998. – С. 239.
8. Кодекс Цивільного Захисту України.
9. Методичний посібник. Психологічний захист населення у випадку виникнення надзвичайних ситуацій. – Дмитрук Т.В. – Хмельницький.- 2015.– 77 с.
10. Методичні рекомендації з питань організації та реалізації заходів цивільного захисту в органах виконавчої влади на підприємствах, в установах і організаціях. I ред. – Київ. – 2015.
11. Методичні рекомендації з питань організації та реалізації заходів цивільного захисту в органах виконавчої влади та на підприємствах, в установах і організаціях. – Київ. – 2016.